

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 1/2023
23.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Тајјане Матковић Стефановић, председника већа, Јасмине Стаменковић, Бранка Станића, Владиславе Милићевић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиоца ДРУМСКИ САОБРАЋАЈ ТРАНСПОРТ КОМБИ АС д.о.о. Крњево, чији је пуномоћник Жељко Глишић, адвокат из ..., против туженог REFCONTROLS д.о.о. Алексинац, чији је пуномоћник Аљоша Шмалцел, адвокат из ..., ради дуга, вредност вредмета спора 84.653,40 динара, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 3 Пж 5888/2022 од 21.09.2022. године, у седници већа одржаној дана 23.03.2023 године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 3 Пж 5888/2022 од 21.09.2022. године, у делу става првог изреке, који се односи на накнаду за кашњење у испуњењу новчане обавезе и става трећег и четвртог изреке – који се односе на трошкове поступка.

УСВАЈА СЕ ревизија, **ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда 3 Пж 5888/2022 од 21.09.2022. године, у делу става првог изреке, који се односи на накнаду за кашњење у испуњењу новчане обавезе и става трећег и четвртог изреке – који се односе на трошкове поступка, тако што се **ОДБИЈА** жалба тужиоца као неоснована, **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Привредног суда у Нишу П 16/2022 од 05.05.2022. године у делу става другог изреке у којем је одбијен захтев за исплату износа од 20.000,00 динара и у ставу трећем изреке.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема писменог отправака пресуде.

У преосталом делу, ревизија туженог се **НЕ ДОЗВОЉАВА**, као изузетно дозвољена, па се иста **ОДБАЦУЈЕ**.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Нишу П 16/2022 од 05.05.2022. године, у ставу првом изреке укинута је решење о извршењу Привредног суда у Нишу ИИВ 820/21 од 09.09.2021. године, у целини. У ставу другом изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца, којим је тражио обавезивање туженог на исплату главног дуга на име законске затезне камате, и то: по рачуну бр. 2103106802 од 27.04.2021. године износа од 904,56 динара за период од 28.05.2021. године до 08.09.2021. године и по рачуну бр. 2103107802 од 28.04.2021. године износа од 1.140,40 динара за период од 29.05.2021. године до 06.10.2021. године, те на исплату износа од 20.000,00 динара на име накнаде за кашњење у испуњавању новчане обавезе, као неоснован. У ставу трећем изреке обавезан је тужилац да туженом на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 37.483,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда 3 Пж 5888/2022 од 21.09.2022. године, у ставу првом изреке делимично је преиначена првостепена пресуда - у делу става II изреке и пресуђено тако што је обавезан тужени да тужиоцу плати законску затезну камату на износ од 35.274,00 динара почев од 03.09.2021. године, па до 08.09.2021. године и на износ од 49.379,40 динара почев од 03.09.2021. године, до 06.10.2021. године, као и износ од 20.000,00 динара на име накнаде за кашњење у испуњавању новчане обавезе. У ставу другом изреке делимично је одбијена жалба тужиоца, као неоснована и потврђена је првостепена пресуда у ставу I изреке и ставу II изреке у делу који се односи на исплату законске затезне камате на износ од 35.274,00 динара почев од 28.05.2021. године па до 02.09.2021. године и на износ од 49.379,40 динара почев од 29.05.2021. године до 02.09.2021. године. У ставу трећем изреке, делимично је преиначена првостепена пресуда у ставу III изреке и решено тако што је обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 52.772,00 динара. У ставу четвртном изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 18.000,00 динара. У ставу петом изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени је изјавио благовремену ревизију, са позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку, коју побија због погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...18/20), Врховни касациони суд је оценио да су делимично испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији туженог, а ради уједначавања судске праксе у погледу накнаде за кашњење у испуњењу новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, па је донета одлука као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија туженог у делу накнаде за кашњење у испуњењу новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, па следом и делу који се односи на трошкове поступка, основана.

Побијана пресуда донета је без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју повреду ревизијски суд пази по службеној дужности.

Предмет тужбеног захтева је новчано потраживање тужиоца у износу од 904,56 динара на име законске затезне камате због доцње у плаћању рачуна од 27.05.2021. године, обрачунате за период од 28.05.2021. године до 08.09.2021. године и у износу од 1.140,40 динара због доцње у плаћању рачуна од 28.04.2021. године обрачунате за период од 29.05.2021. године до 06.10.2021. године, као и у износу од 20.000,00 динара на име накнаде за кашњење у испуњавању новчане обавезе.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке биле су у пословном односу у коме је тужилац, као отпремник, вршио услуге шпедиције и транспорта за потребе туженог. Утуженим рачуном од 27.05.2021. године тужилац је фактурисао извршене услуге транспорта по цени од 35.274,00 динара, са валутом плаћања 27.05.2021. године, док је рачуном од 28.04.2021. године фактурисао услугу претовара и аутодана по цени од 49.379,40 динара, са валутом плаћања 28.05.2021. године. Тужени је 08.09.2021. године тужиоцу платио износ од 35.247,00 динара по рачуну 27.05.2021. године, а дана 06.10.2021. године платио износ од 49.379,40 динара по рачуну од 28.04.2021. године, након чега је тужилац прецизирао тужбени захтев и исти свео на исплату износа од 904,56 динара на име законске затезне камате због доцње у плаћању рачуна од 27.05.2021. године, обрачунате за период од 28.05.2021. године до 08.09.2021. године и износ од 1.140,40 динара због доцње у плаћању рачуна од 28.04.2021. године обрачунате за период од 29.05.2021. године до 06.10.2021. године, те је остао при захтеву на име накнаде за кашњење у испуњавању новчане обавезе у износу од 20.000,00 динара. Првостепени суд је из приложене Пријемне књиге - Листа бр. 1 од 14.05.2021. године, утврдио да је од стране тужиоца послата туженом пошиљка наведеног дана, али да у напомени не стоји број фактуре, већ „2749, нечитко.“ Из извода са сајта Поште Србије за пошиљку бр. ПЕ410834977РС, првостепени суд је утврдио да је иста послата 14.05.2021. године на адресу Житковац и да је дана 01.06.2021. године враћена тужиоцу са ознаком „непознат.“ Првостепени суд је из извода из електронске поште коју је доставио тужилац, утврдио да се у истој наводи да се доставља фактура, али да не постоји никаква ознака по којој би се утврдило која фактура је у питању и у чему је она измењена.

Оценом изведених доказа, првостепени суд налази да је тужбени захтев неоснован, па исти одбија. Образлаже да тужилац није у смислу правила о терету доказивања из одредбе члана 231. Закона о парничном поступку доказао да је туженом доставио утужене рачуне, због чега тужилац право на законску затезну камату има од дана подношења предлога за извршење, у смислу одредбе члана 277. и 324. став 2. Закона о облигационим односима. Међутим, како је тужилац захтев за исплату законске затезне камате определио у номиналном износу, а није доставио каматни обрачун, нити друге доказе како би се утврдила висина обрачунате законске затезне камате на коју би тужилац имао право, то је према оцени првостепеног суда висина тужбеног захтева остала недоказана, те је захтев за исплату законске затезне камате у целини неоснован. Даље, првостепени суд налази да је неоснован и захтев за исплату накнаде због кашњења у испуњавању новчане обавезе, у смислу одредби члана 3, 4. и

5. Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, имајући у виду да тужени у моменту подношења предлога за извршење није био у доцњи са испуњењем новчане обавезе, па самим тим није ни протекао законски рок од 60 дана за испуњење исте.

Према налажењу другостепеног суда, првостепени суд на утврђено чињенично стање није правилно применио материјално право када је захтев за исплату законске затезне камате у целини одбио. Према оцени другостепеног суда, у ситуацији када првостепени суд није могао утврдити у ком износу тужиоцу припада законска затезна, то је иста могла бити досуђена описно од дана падања у доцњу, тј. од дана подношења предлога за извршење, као дана кад је тужени био неспорно упознат са својом обавезом по утуженим рачунима и висином исте, па до дана извршеног плаћања рачуна, будући да на наведени начин не би била промењена садржина тужбеног захтева, нити прекорачен тужбени захтев у смислу члана 3. став 1. Закона о парничном поступку. Стога је другостепени суд делимично преиначио првостепену пресуду у делу којим је одбијен захтев за исплату законске затезне камате и тужиоцу признао право на законску затезну камату на плаћени износ главног дуга, при чему је ту камату изразио описно, а не у номиналном износу и то почев од дана подношења предлога за извршење, па до извршеног плаћања.

Према оцени другостепеног суда, првостепени суд је погрешно применио материјално право када је одбио захтев тужиоца за исплату износа од 20.000,00 динара на име накнаде за кашњење у испуњавању новчане обавезе са позивом на одредбе члана 3, 4. и 5. Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама. Наведено из разлога што је тужилац испунио своју обавезу транспорта робе за потребе туженог, па како није било могуће утврдити датум пријема утужених рачуна од стране туженог, рок за измирење новчане обавезе почео је да тече од првог наредног дана од дана када је тужилац извршио своју обавезу према туженом, што је било 27.04.2021. године односно 28.04.2021. године. Како је предлог за извршење поднет 03.09.2021. године то је до подношења истог истекао законски рок за испуњење обавезе туженог, а како је тужилац у предлогу за извршење тражио и исплату износа од 20.000,00 динара на име накнаде за кашњење у исплати новчане обавезе, те је потраживање тужиоца у наведеном износу основано. Сагласно напред наведеном, другостепени суд је и у том делу преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев у делу у коме је тужилац тражио да се тужени обавезе на исплату износа од 20.000,00 динара.

Основано се ревизијом туженог указује да је – у делу одлуке која се односи на накнаду за кашњење у испуњавању новчане обавезе у комерцијалним трансакцијама, другостепена одлука заснована на погрешној примени материјалног права.

Чланом 3. став 1. Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама је прописано да се уговором између привредних субјеката не може предвидети рок за измирење новчаних обавеза дужи од 60 дана. Ставом 3. тачка 1. и 2. је прописано да рок за измирење новчаних обавеза из става 1, 2. и 4. овог члана почиње да тече првог наредног дана од дана када је дужник примио фактуру, односно други захтев за плаћање од повериоца који је испунио своју уговорену обавезу, или од дана када је поверилац испунио своју обавезу, уколико није

могуће утврдити дан пријема фактуре или другог одговарајућег захтева за исплату, или ако је дужник примио фактуру или други одговарајући захтев за исплату пре него што је поверилац испунио своју уговорену обавезу. Чланом 5. став 1. Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама је прописано да поверилац има право да од дужника захтева накнаду за кашњење у испуњавању новчане обавезе у износу од 20.000 динара за случај да новчана обавеза није измирена у роковима утврђеним одредбама чл. 3. и 4. овог закона.

Из цитираних законских одредаба произлази да је плаћање накнаде за кашњење у испуњењу новчане обавезе везано за доцњу у измирењу новчане обавезе и остварује се подношењем захтева у предлогу за извршење под условом да новчано потраживање постоји и да није измирено у законским роковима. У конкретном случају, из утврђеног чињеничног стања произилази да првостепени суд није могао да утврди да је тужилац уопште доставио туженом рачуне који су предмет тужбеног захтева, односно да није доставио доказе о ранијем уручењу фактура пре подношења предлога за извршење, па сходно томе, примењује се члан 324. ЗОО, следствено којем тужени пада у доцњу достављањем рачуна уз предлог за извршење. Следи да се наведени рок од 60 дана рачуна од дана подношења предлога за дозволу извршења као дана пријема фактуре, па како је тужени извршио исплату дуга пре прописаног рока, нису били испуњени услови за обавезивање туженог на плаћање накнаде због кашњења у испуњењу новчаних обавеза. Правилна примена наведене законске одредбе подразумева да су предметни рачуни послати туженом, али да не може да се утврди датум пријема, а у конкретном случају тужилац није доказао да је пре подношења предлога за извршење доставио туженом спорне рачуне. Сагласно напред наведеном, правилно је првостепени суд одбио тужбени захтев у делу у коме је тужилац тражио да се тужени обавезе на исплату износа од 20.000,00 динара. Како је тужени претежно успео у спору, то је ревизијски суд полазећи од одредби члана 150, 153 став 2. и 4, 157. став 1, 163. и 165. став 2. Закона о парничном поступку потврдио првостепену пресуду у делу одлуке о трошковима поступка и одлучио да тужиоцу не припадају трошкови првостепеног и жалбеног поступка.

То су разлози због којих је применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд преиначио другостепену пресуду и одлучио као у ставу другом изреке.

На основу одредбе члана 150, 153, 163. и 165. став 2. Закона о парничном поступку, туженом су у ставу трећем изреке досуђени трошкови ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара на име састава ревизије, а у складу су Тарифом о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката. Трошкови накнаде судских такси туженом нису досуђени будући да нису опредељени у складу са одредбом члана 163. став 2. Закона о парничном поступку.

У делу правноснажне пресуде донете у другом степену – којом је правноснажно одлучено о усвајању тужбеног захтева у делу законске затезне камате Врховни касациони суд је оценио да нису испуњени услови да се дозволи одлучивање о ревизији тужиоца, као о изузетно дозвољеној у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

Другостепени суд је као разлог за делимично усвајање тужбеног захтева у погледу законске затезне камате навео да тужилац право на законску затезну камату може имати само од дана подношења предлога за извршење 03.09.2021. године, као дана када је тужени био неспорно упознат са својом обавезом по утуженим рачунима и висином исте, па до дана извршеног плаћања. Наведено произлази из одредбе члана 324. став 2. Закона о облигационим односима, те у ситуацији када се није могло утврдити у ком износу тужиоцу припада законска затезна, то је иста могла бити досуђена описно, од дана подношења предлога за извршење па до дана извршеног плаћања рачуна, будући да на наведени начин не би била промењена садржина тужбеног захтева, нити прекорачен тужбени захтев у смислу члана 3. став 1. Закона о парничном поступку. Наведено је у складу са одлукама Врховног касационог суда, донетим у истим, или сличним чињеничноправним ситуацијама. Тужени не даје разлоге који оправдавају одлучивање о изјављеној ревизији са разлога прописаних чланом 404. став 1. Закона о парничном поступку. Ревизијом се не указује на постојање другачије одлуке донете у спору заснованом на истом или битно сличном чињеничноправном основу. Не указује се на постојање ширег друштвеног или правног значаја због којег би требало дозволити одлучивање о посебној ревизији у циљу размотрања правног питања од општег интереса или правног питања у интересу равноправности грађана. Такође, не наводи се ни то да постоји потреба за новим тумачењем материјалног права примењеног у побијаној пресуди. Из наведеног разлога донета је одлука у делу става четвртог да се ревизија не дозволи у том делу као изузетно дозвољена, у смислу члана 404. став 1. ЗПП

Испитујући дозвољеност ревизије туженог у смислу члана 410. став 2. тачка 5. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је утврдио да није дозвољена.

Тужба (предлог за извршење) у овој парници поднета је дана 03.09.2021. године, а вредност предмета спора је износ од 84.653,40 динара.

Одредбом члана 487. став 1. и 3. Закона о парничном поступку, прописано је да су у поступку у привредним споровима, спорови мале вредности су спорови у којима се тужбени захтев односи на потраживање у новцу које не прелази динарску противвредност од 30.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе и да се споровима мале вредности сматрају и спорови у којима предмет тужбеног захтева није новчани износ, а вредност предмета спора коју је тужилац навео у тужби не прелази наведени износ.

Одредбом члана 479. став 6. наведеног закона, прописано је да у споровима мале вредности против одлуке другостепеног суда није дозвољена ревизија.

Како се у конкретном случају ради о привредном спору мале вредности у којем је вредност предмета спора очигледно испод наведеног законског лимита, ревизија туженог није дозвољена, у смислу члана 479. став 6. ЗПП.

Из наведених разлога, на основу члана 413. Закона о парничном поступку, одлучено је као у ставу четвртом изреке – у делу којим је ревизија одбачена.

**Председник већа-судија
Татјана Матковић Стефановић с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**